

Posudek vedoucí diplomové práce

Název práce: „Genderové dopady rozchodu rodičů na jejich pracovní dráhy v souvislosti s péčí o společné nezletilé děti“

Autorka práce: Markéta Malínková

Autorka posudku: Jana Dvořáčková

Práce Markéty Malínkové se zaměřuje na genderované dopady rozchodu na pracovní dráhy rodičů nezletilých dětí. V centru její pozornosti stojí především skupina vysokoškolsky vzdělaných rodičů, již byla v tomto ohledu prozatím věnována – vzhledem k jejímu nižšímu riziku ocitnout se v existenčních potížích – menší výzkumná pozornost. Již samotný podíl vysokoškolsky vzdělaných osob v populaci a vysoká míra rozvodovosti párů s nezletilými dětmi však činí z tématu, které si autorka pro svou práci zvolila, téma významné – práce zachycuje četné negativní dopady primárně na situaci žen, které jsou tematizovány zřídka i přes jejich „statistickou běžnost“.

Je-li mým úkolem na tomto místě zhodnotit mimo jiné i průběh přípravy diplomové práce, ráda vyzdvihuji až příkladné nasazení autorky a její kontinuální zaujetí pro věc. Autorka neúnavně dohledávala a dočítala relevantní prameny, promýšlela varianty výzkumného postupu a vylepšovala text. Jak je uvedeno i přímo v práci, jedním z cílů bylo učinit text a závěry výzkumu srozumitelnými pro širší čtenářstvo, včetně komunikačních partnerek a partnerů. Vyvažování toho cíle coby rozhodnutí, které lze chápat i jako akt feministické výzkumné odpovědnosti, a požadavků kladených na akademické práce přitom od autorky občas vyžadovalo nemalé oběti, zejména v podobě odstraňování poměrně dlouhých pasáží již napsaného (a často i velmi vydařeného) textu, který by sice mohl být nápomocným úvodem pro širší čtenářstvo, ale tematickému těžišti práce se ukazoval být přeci jen vzdálenější.

Přistoupím-li již k hodnocení jednotlivých částí práce, teoretická část staví na množství tematických i teoretických pramenů, které autorka současně poměrně zdařile interpretuje. Místy se nicméně do této části přeci jen trochu nadmíru promítá výše zmíněný „osvětový cíl“ práce – jsou v ní pojednána i témata, která s cíli práce bezprostředně nesouvisí (např. normativita rodičovství, právo na potrat, porodnost, generické maskulinum, skryté kurikulum), případně je některým tématům věnováno pozornosti příliš mnoho (např. kapitola Historické souvislosti současného vnímání postavení žen a mužů ve společnosti). Teoretická část jako celek je v důsledku těchto kroků poměrně dlouhá.

Z metodologického hlediska práce staví na polostrukturovaných rozhovorech a jejich kvalitativní obsahové analýze. Popis metodologie a zdůvodnění jednotlivých výzkumných kroků považuji za zdařilý. Možná o něco větší pozornost mohla být věnována genderové asymetrii vzorku, vzhledem k tomu, že práce má ambici podrobovat analýze vnímání porozvodových změn na straně matek i otců, celkově však autorka realizovala třináct rozhovorů, což je v kontextu diplomových prací počet spíše nadprůměrný.

Co se týče samotné analytické části práce, autorka projevuje analytickou citlivost a schopnost diskutovat poznatky získané z rozhovorů v kontextu stávajícího institucionálního nastavení a již existujících poznatků a teorií. V práci dobře ukazuje, do jak bezmocné situace může rozchod za situace polarizovaných genderových rolí i některé relativně privilegované ženy uvrhávat. Ač může v důsledku mít na jejich pracovní dráhy i pozitivní dopad, neoddělitelnou součástí tohoto procesu se zdají být pocity vyčerpání a viny za čas, který nebyl věnován dětem. Analýze by nicméně, domnívám se, prospěla důraznější koncentrace na ústřední výzkumný cíl, byť je zřejmé, že dopady rozchodu na pracovní dráhy není možné snadno oddělit od vlivu dalších proměnných ovlivňujících osoby ze zkoumaného vzorku odlišnými způsoby. Stávající širší fokus se částečně propisuje i do samotné struktury analytické části práce, která občas odkazuje k méně souvisejícím rovinám předrozchodové a porozchodové situace

(např. kapitoly 3.2.4 a 3.2.5). Z čtenářského hlediska může být náročnější si předkládané závěry ve vztahu k cílům výzkumu utřídit. Analytická část práce je také z hlediska poměru k dalším částem relativně stručná. Za ne zcela srozumitelnou (a snad i zbytečně zjednodušující) pak považuji naznačenou snahu o typologizaci komunikačních partnerek a partnerů z hlediska dopadu rozchodu na pracovní dráhy v jedné ze závěrečných kapitol (s. 86 a s. 88), jedná se však o velmi dílčí část práce.

Jako celek nicméně práci hodnotím jako zdařilou a přinášející řadu zajímavých a důležitých vhledů. Oceňuji také kultivovaný styl, jímž je napsána, a její dotaženost i po stránce formální. Předloženou diplomovou práci proto ráda **doporučuji k obhajobě**. Navrhuji ji **hodnotit známkou 1-2**, v závislosti na průběhu obhajoby.

26. ledna 2024, Brno

Mgr. Jana Dvořáčková, Ph.D.

